

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни

«ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»

*(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної (дистанційної) форм навчання спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа») СНУ ім. В. Даля
(Електронне видання)*

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
господарсько-правових та
суспільно-політичних дисциплін
Протокол №9 від 28.05.2025 р.

Київ 2025

УДК 34 : 002

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Інформаційне право» (для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної (дистанційної) форми навчання спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа») (Електронне видання). Уклад.: О.В. Шаповалова, І.С. Загоруй. Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2025. 42 с.

Методичне видання спрямоване на вивчення і засвоєння студентами самостійно та на підставі лекційного матеріалу теоретичної основи та практичного матеріалу з дисципліни «Інформаційне право», аналізу внутрішнього та міжнародного законодавства, судової практики що спрямовані на найбільш швидкий та ефективний судовий захист прав, свобод та інтересів, стимулювання активної позиції суб'єктів інформаційної діяльності до вирішення теоретичних та практичних проблем у сфері застосування інформаційного права.

Методичні матеріали розроблені для здобувачів вищої освіти юридичного факультету СНУ ім. В. Даля.

Укладачі:

О.В. Шаповалова, д.ю.н., проф.

І.С. Загоруй, к.і.н., доц.

Рецензент:

Л.В. Котова, к.ю.н., проф.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	6
2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ	
Д	
Е	
ВІ ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ	
ВІ	
Ї	
Ї КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
Ч НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ.....	38
Ф	
ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	40
Р	
М	
Ф	
О	
Р	
М	
В	
Ч	
А	
А	
В	
Я	
А.	
Н	
Н	
Я	
...	

ВСТУП

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Інформаційне право» є сукупність правовідносин, пов'язаних безпосередньо з інформацією та її конкретними видами і формами щодо конкретних інформаційних відносин, інформаційної діяльності та технологій об'єктивізації відомостей, даних, кодів тощо.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Інформаційне право» є формування в здобувачів цілісної системи науково-теоретичних знань про правове регулювання інформаційних правовідносин, вироблення основних умінь по застосуванню інформаційного законодавства України в інформаційній сфері, зокрема в бібліотечній та архівній справі; оволодіння теоретичними основами інформаційного права, його інституційними та інформаційними інструментами;

Завданнями викладання дисципліни є:

- розкриття змісту терміно-понять «інформація», «інформаційна діяльність», «правові режими інформації та інформаційно-правових ресурсів»;
- формування у майбутніх фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи знань: про основні принципи правового регулювання інформаційних відносин в Україні, основні нормативно-правові акти та їх положення, якими ця галузь права регламентується; основні види інформаційної діяльності та загальні засади їх державно-правового регулювання; правові засади використання інформаційних технологій, інформаційних ресурсів та захист інформації; ознайомлення з практикою регулювання правових питань у сфері інформаційної, бібліотечної та архівної справи.
- вивчення базових положень інформаційного законодавства;
- розвиток навичок орієнтування в сучасному інформаційному законодавстві й співвідношення його положень з реальним станом правопорядку в країні;
- вироблення вміння застосовувати норми Конституції України, законів України «Про інформацію», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про Національний архівний фонд та архівні установи», «Про доступ до публічної інформації» та інших нормативно-правових актів на практиці в професійній діяльності, а також для вирішення конкретних ситуацій за участі суб'єктів інформаційного права.

Метою практичних занять є перевірка, поглиблення та закріплення теоретичних знань у сфері інформаційного права, здобутих на лекціях та під час самостійної роботи, а також набуття здобувачами вищої освіти практичних умінь і навичок, необхідних для формування їхньої професійної майстерності; вироблення умінь застосування теоретичних знань з інформаційного права в практичній діяльності.

Формування навичок і умінь самостійно працювати з національним законодавством і міжнародними документами, самостійно здобувати, оновлювати і поповнювати знання та ефективно використовувати їх у навчальному процесі та в майбутній професійній діяльності.

Програма курсу «Інформаційне право» передбачає засвоєння значного за обсягом матеріалу за досить обмежений час. Дані методичні рекомендації дозволяють зорієнтуватися в ньому й надають чіткі настанови щодо якісної підготовки до

практичних занять.

Структуру методичних рекомендацій складають такі розділи:

- загальні положення;
- тематичний план з курсу «Інформаційне право»;
- методичні рекомендації, плани й завдання до практичних занять;
- рекомендації щодо виконання навчально-дослідницьких завдань;
- перелік питань для підготовки до підсумкового контролю;
- рекомендована література.

Поточний контроль здійснюється в формі перевірок завдань, виконуваних під час практичних занять, тестування, відповідей на питання за відповідною темою.

Підсумковий контроль здійснюється в формі екзамену. При складанні екзамену студент повинен мати опорний конспект з повного курсу дисципліни, включаючи теми самостійної роботи.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
	Інформаційне право як галузь права: поняття, система та джерела.		
	Інформаційна діяльність та загальні аспекти її правового регулювання.		
	Правові режими інформації та інформаційних ресурсів.		
	Правове регулювання інформації з обмеженим доступом (таємна, конфіденційна та службова інформація).		
	Правове регулювання інформаційних відносин у сфері персональних даних та в сфері діяльності органів державної влади.		
	Правове регулювання інформаційної діяльності друкованих медіа та видавничої справи в Україні.		
	Правове регулювання інформаційної діяльності теле- та радіомовлення в Україні.		
	Правове регулювання обігу інформації в інтернет-мережі та електронного документообігу		
	Правове регулювання інформаційних відносин у бібліотечній, архівній та музейній справах в Україні		
	Правове регулювання інформаційних відносин у сфері реклами та кінематографії.		
	Правове регулювання інформаційних відносин у сфері інтелектуальної власності.		
	Правовий захист інформації та правове регулювання дифамації у сфері інформаційних відносин.		
УСЬОГО ГОДИН:			

2. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Практичне заняття № 1

Тема № 1. Інформаційне право як галузь права: поняття, система та джерела

Мета заняття:

загальноосвітня (навчальна): засвоєння теоретичних знань про предмет, задачі та систему курсу «Інформаційне право»; з'ясування ролі інформації в житті особистості, суспільства, держави; вивчення поняття «інформація», її види і місце в правовій системі;

розвивальна: формування інформаційно-правової грамотності; вироблення навичок використання отриманих теоретичних знань із даної теми в практичній юридичній діяльності;

виховна: сприяти розумінню необхідності наукових знань інформаційного права в системі правничої підготовки; виховання поваги до вимог верховенства права і прав людини.

Основні поняття: інформаційне право, інформаційне суспільство, об'єкт інформаційного права, предмет інформаційного права, інформаційні відносини, метод інформаційного права, система інформаційного права, інформація, види інформації, науково-технічна інформація, джерела інформаційного права, система інформаційного права

ПЛАН

1. Передумови виникнення і формування інформаційного права. Завдання і структура навчальної дисципліни «Інформаційне право».

Інформація як об'єкт інформаційного права. Предмет інформаційного права. Методи правового регулювання і функції інформаційного права.

3. Інформаційні правовідносини: поняття, структура, об'єкт і склад інформаційних правовідносин. Види інформаційних правовідносин.

Система інформаційного права.

Джерела інформаційного права. Категорія «інформація» в нормативно-правових актах: класифікація видів інформації в законодавстві України.

Науково-дослідні доповіді студентів та теми для обговорення:

1. Роль інформації в житті людини, суспільства і держави.
2. Інформаційні права як права людини.
3. Інформаційні права і свободи – фундамент інформаційного права.
4. Забезпечення реалізації права на інформацію в Україні.

5. Особливості вітчизняного законодавства про інформацію та проблеми його удосконалення особливо в умовах воєнного стану.

6. Особливості регулювання інформаційних відносин, що виникають при виробництві, розповсюдженні і споживанні масової інформації в Україні.

7. Питання структури інформаційного законодавства України : загальна характеристика.

Практичні завдання:

Завдання 1.

В загальній теорії права обґрунтовано таке правило: диспозитивний та імперативний методи правового регулювання суспільних відносин спираються на дозволи, заборони, позитивні зобов'язання, у тому числі й допоміжні методи – приписи (розпорядження, уповноваження). Чи застосовне усе це до зв'язку з інформаційним правом і, якщо так, то якою мірою?

Для підкріплення своїх аргументів знайти у нормативно-правових актах інформаційного права імперативні та диспозитивні норми, уповноважуючі, зобов'язальні та заборонні норми, регулятивні та охоронні норми та зазначити, у яких із них проявляється диспозитивний, а в яких – імперативний метод правового регулювання тощо.

Завдання 2.

Опрацювати й надати загальну характеристику Закону України «Про інформацію».

З'ясувати види інформації за ustalеними критеріями, що дозволяють можливість її виокремлення у певні види.

Обґрунтувати необхідність реалізації Закону України «Про інформацію» в період інформаційної війни.

Завдання 3.

Скласти словник основних термінів і засадничих категорій науки інформаційного права до теми. Робота з основними термінами зазначеної теми (*презентація термінологічного завдання*).

Питання для самоконтролю:

Назвати і пояснити основні передумови виникнення і формування інформаційного права як галузі права, визначити і схарактеризувати його предмет, завдання і структуру.

2. Схарактеризувати структуру курсу інформаційного права як галузі права і навчальної дисципліни.

Назвати і охарактеризувати методи інформаційного права та їх види.

. Визначити поняття та охарактеризувати зміст інформаційних правовідносин та їх види.

. Суб'єкти і об'єкти інформаційних правовідносин.

Назвати і схарактеризувати зміст основних принципів інформаційного права.

Сформулювати наукове визначення інформації та порівняти його з нормативним визначенням.

Обґрунтувати тези про становлення інформаційного суспільства, дати визначення інформаційного суспільства.

. Визначити і охарактеризувати міжгалузевий зв'язок інформаційного права з самостійними галузями права, зокрема конституційного права, правовою інформатикою, правовою кібернетикою та іншими науками гуманітарного і соціально-технічного спрямування, пов'язаними з інформаційною діяльністю.

11. Проаналізувати джерела інформаційного права, та охарактеризувати інформаційне законодавство України. Визначити структуру інформаційного законодавства.

. Визначити основні напрямки розвитку інформаційного законодавства України.

. Назвати критерії класифікації видів інформації, передбачених чинним законодавством України, та схарактеризувати їх властивості.

Література:

Конституція України від 28 червня 1996 року (чинний, поточна редакція – Редакція 01.01.2020, підстава - 27-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Р

а 3. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 5 червня 1993 року № 3322-ХІІ (чинний, поточна редакція – Редакція від 19.04.2014, підстава - 1170-VII) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>

У 4. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах : Закон України 5 липня 1994 року № 80/94-ВР (чинний, поточна редакція – Редакція від 8

Баранов О.А. Правове забезпечення інформаційної сфери: теорія, методологія і практика: монографія / О.А. Баранов. Київ: Едельвейс, 2014. 497 с.

Баранов, О. А. Пріоритетні напрями розвитку інформаційного права в Україні [Текст]. *Держава і право*. 2011. №2(52). С.211-218.

2

U

R

L

Брижко В.М. Теорія і практика інформаційного права: методологія кодифікації інформаційного законодавства України. *Правова інформатика*. 2013. 1(37). С. 70-78.

8. Коваленко, Л. Етапи становлення інформаційного права в Україні [Текст]. *Вісник Академії правових наук України*. 2012. № 2. С.175-182.

Коваленко, Л. П. Джерела інформаційного права [Текст]. *Проблеми законності*. Харків : НЮАУ. 2011. Вип. 117. С. 90-97.

Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с.

Кормич Б.А. Інформаційне право: підручник / Б.А. Кормич. Харків: БУРУН і К, 2011. 334 с.

Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційне право: навчальний посібник / А.Ю. Нашинець-Наумова. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 136 с.

Селезньова О.М. Інститути інформаційного права / О.М. Селезньова. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2014. Вип. 3. Т. 2. С.

Селезньова О.М. Теоретико-методологічні основи інформаційного права України : [монографія] / О. М. Селезньова. Чернівці: Місто, 2014. 408 с.

Теорія держави і права : навч. посіб. для підгот. фахівців з інформ. безпеки / [О. О. Тихомиров, М. М. Мікуліна, Ю. А. Іванов та ін.] ; за заг. ред. Л. М. Стрельбицької. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 332 с.

Практичне заняття № 2

Тема № 3. Правові режими інформації та інформаційних ресурсів

Мета заняття:

загальноосвітня (навчальна): засвоєння теоретичних знань та формування уявлення про правові режими інформації та інформаційні ресурси;

розвивальна: формування інформаційно-правової грамотності; вироблення навичок використання отриманих теоретичних знань із даної теми в практичній діяльності;

виховна: сприяти розумінню необхідності наукових знань інформаційного права в системі правничої підготовки; виховання поваги до вимог верховенства права і прав людини.

Основні поняття: режим доступу до інформації, безумовно відкрита інформація, інформація з обмеженим доступом, конфіденційна інформація, таємна інформація, публічна інформація, інформаційний запит, розпорядник публічної інформації, службова інформація.

ПЛАН

1. Правовий режим інформаційних ресурсів: поняття, структура правового режиму інформаційного ресурсу, підстави виникнення права власності на інформацію та порядок документування інформації.

2. Режим доступу до інформації: поняття і зміст.

3. Основні принципи правового регулювання обігу інформації та ознаки інформації за видами обігу:

- ознаки інформації відкритого обігу;
- ознаки інформації закритого обігу;
- ознаки інформації з обмеженим обігом;
- ознаки інформації вільного обігу.

4. Обмеження щодо розповсюдження інформації.

Науково-дослідні доповіді студентів та теми для обговорення:

1. Інформація в актах чинного законодавства України: проблеми класифікації інформації.

2. Забезпечення права на публічну інформацію в Україні.

3. Проаналізувати розділ другий Конституції України та виокремити з-поміж конституційних прав інформаційні права.

4. Критерії, за якими можливе і доцільне виокремлення інформаційних прав в окремі групи. Чи не порушуватимуть інформаційні права загальну систему прав людини?

5. Правове регулювання інформаційної сфери в Україні: загальна характеристика.

Практичні завдання:

Завдання 1.

Якщо доступ до публічної інформації є обмеженим – розпорядник у відповіді має обґрунтувати причини цього, застосувавши так званий трискладовий тест. Навіть якщо доступ обмежений, але розпорядник цього не обґрунтував – відмова вважається неправомірною.

Використовуючи Закон України «Про доступ до публічної інформації» знайти відповідні положення, що утворюють цей трискладовий тест.

Завдання 2.

Чи коректно з позицій загальної теорії права та інформаційного права є використання терміна «*інформаційно-правова система*», який часто використовується виробниками баз даних, що містять нормативно-правові акти, консультації спеціалістів щодо їхнього застосування, матеріали спеціалізованої преси, бланки типових документів? Якщо ні, то яким терміном доцільно його замінити?

Завдання 3.

Скласти словник основних термінів і засадничих категорій науки інформаційного права до теми. Робота з основними термінами зазначеної теми (*презентація термінологічного завдання*).

Питання для самоконтролю:

Що розуміють під поняттям «інформаційний ресурс» та його правовий режим? Як виглядає структура правового режиму інформаційного ресурсу?

Назвати підстави виникнення права власності на інформацію, порядок документування інформації та поділ інформаційних ресурсів залежно від категорії інформації.

Суб'єкти, які беруть участь в інформаційних відносинах щодо інформаційного ресурсу.

Що розуміють під юридичною конструкцією «режим доступу до інформації» та які вимоги і правила цього режиму встановлено чинним законодавством України?

Назвати і охарактеризувати основні принципи правового регулювання обігу інформації.

6. Назвати і розкрити зміст ознак інформації за видами обігу.

Обмеження доступу до інформації та обмеження щодо її розповсюдження.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. Про державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII (чинний, поточна редакція – Редакція від 30.10.2024, підстава - 4019-IX) / URL:

Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI (чинний, поточна редакція – Редакція від 08.10.2023, підстава - 2614-IX) / Офіційний веб-с

аПро науково-технічну інформацію : Закон України від 25 червня 1995 року № 3322-XII (чинний, поточна редакція – Редакція від 19.04.2014, підстава - 1170-VII) / Офіційний веб-с

аСтратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020 (чинний, поточна редакція – Редакція від 07.01.2025, підстава - 16/2025)

с

р

в

е

публічна інформація, інформаційний запит, розпорядник публічної інформації, службова інформація, інформаційна безпека.

ПЛАН

1. Класифікації видів інформації за режимом доступу.

Поняття та правовий режим державної таємниці.

3. Поняття конфіденційної інформації. Службова інформація та її характеристика.

4. Банківська таємниця та інші види професійної таємниці.

5. Інститут публічної інформації в Україні: необхідність запровадження, поняття публічної інформації, ознаки та види.

6. Організація доступу до публічної інформації в Україні. Інформаційний запит.

Науково-дослідні доповіді студентів та теми для обговорення:

1. Основні засади віднесення відомостей що містять ознаки державної таємниці до різних ступенів секретності.

2. Суб'єкти й об'єкти інформаційних правовідносин у сфері державної таємниці.

3. Правовий режим комерційної таємниці: питання нормативно-правового регулювання охорони та захисту комерційної таємниці як особливого види таємної інформації.

4. Службова таємниця як особливий вид відомостей, що включають інформацію з обмеженим доступом.

5. Конфіденційна інформація : питання правової охорони і захисту.

Практичні завдання:

Завдання 1.

Знімальна група була затримана під час зйомок сюжету поруч із слідчим ізолятором. Охоронці об'єкту заборонили зйомку, посиляючись на те, що «згідно розпорядження міністра внутрішніх справ здійснювати фотографування СІЗО заборонено». Чи правомірні дії охоронців та учасників знімальної групи? Дайте правову оцінку діям знімальної групи та правоохоронців.

Завдання 2.

Оберіть офіційний веб-сайт будь-якого органу місцевого самоврядування чи органу державної влади, його територіального підрозділу (наприклад, Полтавської обласної ради, Полтавської міської ради, Полтавської обласної державної адміністрації, Міністерства юстиції тощо) та проаналізуйте відповідність його інформаційного наповнення вимогам законодавства України про доступ до публічної інформації.

За результатами аналізу:

скласти коротку аналітичну записку, у якій має бути відображено відповідність/невідповідність вимогам законодавства про його наповнення;
вказати перелік основних виявлених порушень чи недоліків;
запропонувати рекомендації щодо усунення виявлених порушень чи недоліків;
обґрунтувати можливі заходи відповідальності.

Завдання 3.

Перевірити за допомогою трискладового тесту необхідність розголошення або обмеження доступу до таких відомостей:

а) до територіального органу Національної поліції України надійшов запит про надання інформації щодо кількості зафіксованих пограбувань в різних районах міста;

б) до територіального органу Національної поліції України надійшов запит про надання інформації щодо місця розташування підрозділів патрульно-постової служби під час несення служби.

в) суб'єкт аудіовізуальних медіа отримав від Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення повідомлення (запит) про надання відомостей (документів) про структуру власності, фінансовий звіт за попередній рік та копії договорів, що передбачають надання фінансування суб'єкту у сфері медіа (у тому числі у вигляді кредиту, позики) в розмірі, що перевищує 5 відсотків активів суб'єкта у сфері медіа станом на 31 грудня попереднього року.

Завдання 4.

Скласти таблицю «Інформація, що належить до державної таємниці» за такою схемою:

Сфера державної діяльності	Вид інформації
...	

Завдання 5.

Скласти словник основних термінів і засадничих категорій науки інформаційного права до теми. Робота з основними термінами зазначеної теми (презентація термінологічного завдання).

Питання для самоконтролю:

У чому полягає особливість таємної інформації та яким основним нормативно-правовим актом, визначається правовий режим такої інформації?

Охарактеризувати поняття «інформація з обмеженим доступом».

3. Назвати і охарактеризувати основні ознаки секретної інформації.

4. Що розуміють під засекречуванням матеріальних носіїв інформації? Який перелік інформації, що визначено законодавством може бути віднесено до державної таємниці та яка інформація не може засекречуватись?

5. Що розуміють під допуском до державної таємниці та за якими формами він здійснюється?

Звід відомостей, що становлять державну таємницю та класифікація видів секретної інформації.

7. Назвати і охарактеризувати види публічної інформації з обмеженим доступом, яка знаходиться у володінні держави.

. Визначити основні нормативно-правові акти, які визнають і характеризують інформацію з обмеженим доступом в Україні.

9. Що розуміють під поняттям «конфіденційна інформація» та якими ознаками вона характеризується? Яка конфіденційна інформація знаходиться у володінні держави та перебуває в користуванні суб'єктів владних повноважень, підприємств, установ та організацій усіх форм власності?

10. Охарактеризувати зміст таких видів конфіденційної інформації як комерційна, професійна і банківська таємниця та назвати нормативно-правові акти, якими урегульовуються питання комерційної, банківської та професійної таємниці.

. Захист інформації з обмеженим доступом в Україні та його законодавче закріплення.

. Інформаційна безпека: види загроз в інформаційній сфері та правові засади захисту об'єктів інформаційних правовідносин в інформаційній сфері.

13. Державно-правовий механізм інформаційної безпеки в Україні.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 7 грудня 2020 року № Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:

3. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI (чинний, поточна редакція – Редакція від 08.10.2023, підстава - 2614-IX) / Офіційний

в
е
б
ч
и

4. Про державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII

Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. (чинний, поточна редакція – Редакція від 31.12.2023, підстава - 2801-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-вр#Text>

6. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX (поточна редакція – Редакція від 01.01.2025, підстава - 4059-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:

[h](#)
[t](#) 8. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 року № 3425-ХІІ (чинний, поточна редакція – Редакція від 10.01.2025, підстава - 4174-IX). Офіційний веб-сайт

[В](#)
[С](#) Цивільний кодекс України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX (чинний, поточна редакція – Редакція від 10.01.2025, підстава - 4174-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

[х](#)
[Б](#) Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020 (чинний, поточна редакція – Редакція від 07.01.2025, підстава - 16/2025)

[н](#) Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:
[б](#)

[д](#) 11. Кормич Б.А. Інформаційне право: підручник / Б.А. Кормич. Харків: БУРУН і К, 2011. 334 с.
[р](#) 12. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с.

[А](#) Андрощук Г. Правова охорона комерційної таємниці у країнах Європейського Союзу. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2012. № 6. С. 49–58.

[У](#)
[к](#)
[р](#)
[а](#)

Практичне заняття № 4

[і](#) **Тема № 6. Правове регулювання інформаційної діяльності друкованих медіа та видавничої справи в Україні**

[и](#)
[/](#) **Мета заняття:**
[з](#) загальноосвітня (навчальна): засвоєння теоретичних знань про загальні засади діяльності засобів масової інформації (медіа) в Україні, правове регулювання діяльності друкованих та онлайн-медіа.

[р](#) розвивальна: формування інформаційно-правової грамотності; вироблення навичок

[/](#)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
[h](#)

використання отриманих теоретичних знань із даної теми в практичній юридичній діяльності;

виховна: сприяти розумінню необхідності наукових знань інформаційного права в системі правничої підготовки; виховання поваги до вимог верховенства права і прав людини.

Основні поняття: медіа, масова інформація, друковані медіа, журналіст, цензура, онлайн-медіа, електронний кабінет, правовий статус журналіста, оціночні судження, видавнича справа, Книжкова палата України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення.

ПЛАН

Друковані та онлайн-медіа в Україні та їх правовий статус.

Порядок реєстрації суб'єктів друкованих та онлайн-медіа в Україні.

Особливості правового статусу журналіста друкованих медіа. Порядок акредитації представників друкованих медіа.

. Видавнича справа: поняття, сутність, види та правове регулювання відносин, що виникають у сфері видавничої діяльності.

. Особливості державної реєстрації видавничої діяльності.

Правовий статус та основні функції Книжкової палати України.

Науково-дослідні доповіді студентів та теми для обговорення:

1. Правовий статус журналістів друкованих медіа за законодавством України і ЄС : порівняльний аналіз.

2. Особливості правового регулювання акредитація журналістів в умовах воєнного стану в Україні.

3. Право журналіста на нерозголошення джерела своєї інформованості.

4. Порядок захисту особистих немайнових прав у сфері діяльності медіа.

5. Державна політика у видавничій справі та інформаційної діяльності.

6. Книжкова палата України, її статус і роль у сфері видавничої справи та інформаційної діяльності.

Практичні завдання:

Завдання 1.

Державний орган відмовився здійснити акредитацію журналістів у зв'язку і тим, що заявка на акредитацію від імені редакції – товариства з обмеженою відповідальністю, що має однакову назву з найменуванням газети, яку представляли журналісти, була підписана директором Товариства, а не головним редактором цієї газети.

Чи має право державний орган діяти таким чином, якщо відомо, що ім'я директора систематично вказується у вихідних даних газети, яка випускається Товариством, і він ухвалює остаточні рішення відносно її випуску?

Який порядок акредитації журналістів і технічних працівників медіа в Україні?

Завдання 2.

За результатами огляду судової практики в єдиному державному реєстрі знайти випадки в яких журналіста у примусовому порядку вимагали розголосити джерело його поінформованості.

Скласти відповідну довідку в якій вказати на сутність цих відомостей, підставу судового рішення.

Завдання 3.

За результатами огляду медіа інформації знайти випадки зловживання нормативними обмеженнями щодо неприпустимості використання друкованих медіа та аудіовізуальних медіа.

Скласти відповідну довідку в якій вказати на сутність цих відомостей, підставу заборони до масового розголошення інформації.

Завдання 4.

Зареєстроване друковане медіа – газета «Вперед» – не виходило у світ один рік і одинадцять днів. В оприлюдненому випуску були відсутні дані про тираж відповідного номера.

Чи можна визнати свідоцтво про державну реєстрацію газети «Вперед» недійсним? Які вимоги і порядок реєстрації друкованих медіа?

Обґрунтувати відповідь, посилаючись на відповідні норми чинного законодавства України.

Завдання 5.

Видавництво «Юриспруденція» при виконанні заказів різних підприємницьких фірм, неодноразово випускало у світ збірники законодавчих актів на яких не вказувались вихідні дані. Група менеджерів конкуруючого видавництва «Книгарня», виявила ці порушення і звернулася з позовом до суду про порушення вимог Закону України «Про видавничу справу».

Яке рішення може бути винесено суддею по даній справі?

Дайте інформаційно-правову оцінку такій ситуації, та обґрунтуйте відповідь, посилаючись на відповідні норми чинного законодавства України.

Завдання 6.

Скласти словник основних термінів і засадничих категорій науки інформаційного права до теми. Робота з основними термінами зазначеної теми (*презентація термінологічного завдання*).

Питання для самоконтролю:

1. Друковане медіа в Україні, їх призначення, функції та правовий статус.
2. Поняття «друкований засіб інформації» (медіа) і суб'єкти діяльності друкованих медіа.
3. Особливості державної реєстрації та припинення діяльності суб'єктів друкованих медіа в Україні.
4. Характеристика відомостей, які поширюються медіа.
5. Державна підтримка друкованих медіа, підстави і форми здійснення.
6. Охарактеризувати визначення терміна «журналіст» (ст. 1 Закон України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста»).
7. Права і обов'язки журналіста та гарантії професійної діяльності журналістів друкованих медіа за законодавством України.
8. Акредитація журналістів: порядок, зміст та особливості її правового регулювання в умовах воєнного стану.
9. Відповідальність друкованих медіа за порушення чинного законодавства у сфері медіа.
10. Державна політика у видавничій справі та інформаційної діяльності.
11. Законодавство України у сфері видавничої справи та інформаційної діяльності.
12. Книжкова палата України, її статус і роль у сфері видавничої справи та інформаційної діяльності.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. Про видавничу справу: Закон України від 5 червня 1997 року № 318/97-ВР (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/318/97-вр#Text>
3. Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні : Закон України від 6 березня 2003 року № 601-IV (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/601-15#Text>
4. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста : Закон України від 23 вересня 1997 року № 540/97-ВР (чинний, поточна редакція – Редакція від 31.03.2023, підстава - 2849-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-вр#Text>
5. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII (чинний,

поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

6. Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX (поточна редакція – Редакція від 01.01.2025, підстава - 4059-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20>

7. Про обов'язковий примірник документів : Закон України від 9 квітня 1999 року № 595-XIV (чинний, поточна редакція – Редакція від 31.03.2023, підстава 2849-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-14#Text>

8. Про етичні принципи журналістики : Резолюція № 1003 (1993). Ради Європи. Парламентська асамблея. *Стандарти Ради Європи у сфері медіа. Законодавчий бюлетень*. Київ, 2005. URL: https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/R_E_final.pdf?__cf_chl_tk=2hthd3QWsLGI_XZCcGCSHIZS5Uq2zd3cfnWIyrb3YuI-1706118544-0-gaNycGzNDns

9. Про затвердження Положення про акредитацію журналістів і технічних працівників засобів масової інформації при Верховній Раді України: Постанова Верховної Ради України від 1 липня 2014 року № 1549-VII (чинний, поточна редакція – Редакція від 17.03.2020, підстава 534-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1549-18#Text>

10. Порядок ведення Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 року № 135 (чинний, поточна редакція – Редакція від 12.12.2024, підстава - 1402-2024-п) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/135-2017-п#Text>

11. Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835 (чинний, поточна редакція – Редакція від 22.01.2025, підстава - 42-2025-п). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-п#Text>

12. Перелік одержувачів обов'язкового безоплатного примірника аудіовізуальної продукції України. Додаток 1 : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів» від 10 травня 2002 р. № 608 (поточна редакція – Редакція від 04.07.2023, підстава - 668-2023-п). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/608-2002-п#Text>

Бурмагін О., Опришко Л. Правові засади професійної діяльності журналіста. Посібник для журналістів. Київ: ГО «Платформа прав людини», 2021. 86 с.

Гороховський О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи: практичний посібник / О. М. Гороховський. Дніпро: ЛПРА, 2017. 133 с.

14. Джолос О.В. Україна удосконалює правове регулювання медіа у відповідь на безпекові загрози і вимоги як до країни-кандидата в члени ЄС. *Міжнародна науково-*

практична конференція "Протидія дезінформації в умовах російської агресії проти України: виклики і перспективи". Харків 12-13 грудень. 2023. С.76-79. URL: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20231212/article/view/dzholos/pdf

15. Зеленко І.П. Особливості онлайн-медіа. *Наукові записки*. Серія : Право. 2023. Випуск 14. С. 104-108. URL: <https://pravo.cusu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/265/267>

16. Каплій О.В. Інтернет-видання ЗМІ як новий вид традиційних ЗМІ: поняття та сучасний стан конституційно-правового регулювання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип.61. С. 227-235.

Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416.

Кормич Б.А. Інформаційне право: підручник. Харків: БУРУН і К, 2011. 334 с.

Нашинець-Наумова А.Ю. Інформаційне право: навчальний посібник / А.Ю. Нашинець-Наумова. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 136 с.

Практичне заняття № 5

Тема № 8. Правове регулювання обігу інформації в інтернет-мережі та електронного документообігу

Мета заняття:

- *загальноосвітня (навчальна)*: засвоєння теоретичних знань про загальні засади електронного документообігу в Україні;

- *розвивальна*: формування інформаційно-правової грамотності; вироблення навичок використання отриманих теоретичних знань із даної теми в практичній діяльності;

- *виховна*: формування орієнтації відповідно до вимог демократії, верховенства права і поваги до прав людини; підняття професійно-правової культури, рівня особистих якостей шляхом спеціального інформаційно-правового навчання.

Основні поняття: Інтернет, адреса мережі Інтернет, український сегмент Інтернет, хостинг, адміністрування, домен, електронний підпис, документ, документообіг, електрона угода, електронний документ, електронний документообіг, електронний кабінет.

ПЛАН

1. Поняття електронного документообігу в Україні та його сутність.
2. Суб'єкти та об'єкти правовідносин, що виникають стосовно функціонування Інтернет.
3. Основи правового регулювання електронного документообігу.
4. Основні поняття і принципи функціонування Інтернет, визначені національним

законодавством.

5. Суб'єкти та об'єкти правовідносин, що виникають стосовно функціонування Інтернет.

Науково-дослідні доповіді студентів та теми для обговорення:

1. Загальні засади здійснення електронного документообігу в Україні.
2. Реєстрація електронних кабінетів учасників інформаційних правовідносин в Україні: необхідність і виклики.
3. Законодавче забезпечення функціонування українських онлайн-медіа в мережі Інтернет.
4. Законодавча база, нормами якої регулюються правовідносини у сфері електронного документообігу в Україні.
5. Правове регулювання інформаційної діяльності в мережі Інтернет в європейському співтоваристві.

Практичні завдання:

Завдання 1.

- 1) Визначити наявність публічних електронних реєстрів, необхідних для нормальної життєдіяльності такої категорії населення, як внутрішньо переміщені особи (ВПО).
- 2) Визначити, хто є держателем кожного з цих реєстрів.
- 3) Знайти і проаналізувати інформацію про організації, які займаються наданням грантів для осіб-підприємців, які є внутрішньо переміщеними особами.
- 4) Запропонувати рекомендації щодо подальшого функціонування бази даних цього виду електронних реєстрів.

Завдання 2.

Законодавче поле щодо регулювання електронного документообігу в Україні формується на широкій нормативно-правовій основі, та передовсім на Законах України «Про електронні документи та електронний документообіг» (№ 851-IV від 22.05.2003 р.), «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» (№ 2155-VIII від 05.10.2017 р.), «Про електронні комунікації» (№ 1089-IX від 16.12. 2020 р.)

Скласти таблицю «Сфера застосування законодавчих актів у галузі електронного урядування»

№	Нормативно-правовий акт	Джерело	Призначення
---	-------------------------	---------	-------------

1	«Про електронні документи та електронний документообіг»	[Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/851-15]	поширюється на ...
2	«Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»	[...]	визначає ...
3	...	[...]	урегульовує...

Завдання 3.

Скласти словник основних термінів і засадничих категорій науки інформаційного права до теми. Робота з основними термінами зазначеної теми (*презентація термінологічного завдання*).

Питання для самоконтролю:

1. Основні поняття і принципи функціонування Інтернет, визначені законодавством України.
2. Суб'єкти та об'єкти правовідносин, що виникають стосовно функціонування мережі Інтернет.
3. Правові засади функціонування українських онлайн-медіа в мережі Інтернет.
4. Правове регулювання інформаційної діяльності в мережі Інтернет в європейському співтоваристві.
5. Розкрити зміст понять «документ» і «документообіг». Які функції виконує документ?
6. Що таке електронний документообіг: поняття та загальна характеристика електронного документообігу. Яка роль відведена документообігу в Національній програмі інформатизації?
7. Правове регулювання в галузі організації електронного документообігу та електронного урядування в Україні, концепція його розвитку.
8. Суб'єкти правовідносин електронного документообігу за чинним законодавством України.
9. Об'єкти правовідносин електронного документообігу.
10. Правові проблеми Інтернет-права (захист авторських та суміжних прав, поширення екстремістської інформації, захист приватного життя, кіберзлочинність тощо).

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
2. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від

22.05.2003 № 851-IV (чинний, поточна редакція – Редакція від 31.12.2023, підстава - 2801-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

3. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 5.10.2017 № 2155-VIII (чинний, поточна редакція – Редакція від 18.12.2024, підстава - 3911-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>

4. Про електронні комунікації : Закон України від 16 грудня 2020 року № 1089-IX (чинний, поточна редакція – Редакція від 05.01.2025, підстава - 4150-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-20#Text>

5. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста : Закон України від 23 вересня 1997 року № 540/97-ВР (чинний, поточна редакція – Редакція від 31.03.2023, підстава - 2849-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-вр#Text>

6. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

7. Про медіа : Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX (поточна редакція – Редакція від 01.01.2025, підстава - 4059-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20>

8. Типова інструкція з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 55 (поточна редакція – Редакція від 05.07.2024, підстава - 750-2024-п). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-п#Text>

9. Кормич Б.А. Інформаційне право: підручник / Б.А. Кормич. Харків: БУРУН і К, 2011. 334 с.

10. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с.

11. Капітаненко Н.П. Правове забезпечення електронного документообігу. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*, 2024. Серія ПРАВО. Випуск 84: частина 3. С.130-138.

Практичне заняття № 6

Тема № 9. Правове регулювання інформаційних відносин у бібліотечній, архівній та музейній справах в Україні

Мета заняття:

загальноосвітня (навчальна): засвоєння теоретичних знань про правові засади функціонування національних бібліотек, архівної діяльності та музейної справи в Україні;

розвивальна: формування інформаційно-правової грамотності; вироблення навичок використання отриманих теоретичних знань із даної теми в практичній діяльності;
виховна: сприяти розумінню необхідності наукових знань інформаційного права в системі правничої підготовки; виховання поваги до вимог верховенства права і прав людини.

Основні поняття: бібліотека, бібліотечна справа, державна бібліотека, центральні бібліотеки, електронна бібліотека, цифрова бібліотека, архівна справа, архівний документ, документ Національного архівного фонду, особистий архівний документ, унікальний документ, музей, музейна справа, музейний фонд України.

ПЛАН

Правові засади функціонування національних бібліотек.

2. Електронні бібліотеки та особливості доступу до їхніх баз даних.
3. Загальноправові аспекти архівної діяльності в Україні.
4. Музейна справа та особливості її правового регулювання.

Науково-дослідні доповіді студентів та теми для обговорення:

1. Укрдержархів як центральний орган виконавчої влади України, його функції і повноваження.

Інформаційна діяльність Української бібліотечної асоціації в умовах війни.

Бібліотека як потужний інформаційний центр сучасності: правове забезпечення і практика. Політика Міністерства культури та стратегічних комунікацій України у сфері Музейної справи.

5. Музейні органи при Міністерстві культури та стратегічних комунікацій України.

Правові особливості організації архівної діяльності та системи електронних архівів.

Організація бібліотечної діяльності та правові проблеми електронних бібліотек.

8. Вимоги законодавства України щодо порядку організації зберігання документів в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах та організаціях.

Практичні завдання:

Завдання 1.

Законодавством України передбачені юридичні підстави, за якими суб'єкт господарювання втрачає право провадити господарську діяльність та втрачає правосуб'єктність із моменту внесення відповідного запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб підприємців (ЄДР). У зв'язку з цим передбачено припинення діяльності суб'єктів господарювання у формі: реорганізації та ліквідації. Серед документів, які потрібно подати державному реєстратору для проведення державної реєстрації припинення юридичної особи, є обов'язковою довідка з архівного відділу про прийняття документів, які підлягають довгостроковому зберіганню.

Описати порядок підготовки до передачі документів ліквідованого підприємства до архівної установи, вказати нормативні акти, якими потрібно керуватися при цьому.

Скласти опис справ, що передаються на зберігання до архівної установи, а також описи справ і акт про виділення до знищення документів, акт нестачі документів.

Завдання 2.

Проаналізувати спеціальне законодавство у сфері інформаційної діяльності щодо правового регулювання інформаційних відносин у бібліотечній, архівній та музейній справах в Україні та оформити його основні положення про порядок здійснення такої діяльності у вигляді таблиці із зазначенням назви нормативно-правового акту та відповідної норми.

Нормативно-правовий акт	Норми, якими урегулюються інформаційні відносини
...	

Завдання 3.

Скласти словник основних термінів і засадничих категорій науки інформаційного права до теми. Робота з основними термінами зазначеної теми (*презентація термінологічного завдання*).

Питання для самоконтролю:

. Бібліотеки України як складова частина інформаційної системи держави.

Якими нормативно-правовими актам регламентується бібліотечна справа в Україні?

3. Електронні бібліотеки: структура, види та особливості доступу до баз даних електронних бібліотек.

Який орган виконавчої влади здійснює державне регулювання у сфері діяльності бібліотек?

Архівна справа: поняття та законодавче забезпечення архівної діяльності в Україні.

. Національний архівний фонд України, порядок формування та функціонування.

. Система архівних установ України. Повноваження Державної архівної служби України.

8. Орган виконавчої влади, який реалізує державну політику у сфері архівної справи, діловодства та створення і функціонування державної системи страхового фонду документації.;

. Музейна справа та особливості її правового регулювання в Україні.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. Про музеї та музейну справу : Закон України від 29 червня 1995 року № 249/95-ВР (чинний, поточна редакція – Редакція від 10.08.2024, підстава - 3884-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-вр#Text>

3. Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 24 грудня 1993 року № 3814-ХІІ (чинний, поточна редакція – Редакція від 21.06.2024, підстава - 3683-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:

4. Про бібліотеки і бібліотечну справу : Закон України 27 січня 1995 року № 32/95-ВР, поточна редакція – Редакція від 01.01.2022, підстава - 1089-IX / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр#Text>

Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-ХІІ (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

6. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2025, підстава - 4059-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-VIII#Text>

. Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей : Закон України від 21 вересня 1999 року № 1068-XIV (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:

. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 року № 135 (чинний, поточна редакція – Редакція від 12.12.2024, підстава - 1402-2024-п) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:

. Про затвердження Положення про Українську цифрову бібліотеку : Затверджено наказом М

Довжук І. В. Нормативно-правові засади регулювання архівної справи в Україні доби незалежності. *Соціум. Документ. Комунікація* . Серія: : Історичні науки. 2017. Вип. 3. С. і

Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с.

Кормич Б.А. Інформаційне право: підручник / Б.А. Кормич. Харків: БУРУН і К, 2011. 334

р.
с
т
в

Марущак А.І. Інформаційне право: регулювання інформаційної діяльності: Навчальний посібник Київ : «Скіф», КНТ, 2008. 344 с.

Матяш І. Б. Організація архівної справи в сучасній Україні. Студії з архівної справи та документознавства. URL: <http://www.history.org.ua/JournALL/sid/11/2/2.pdf>

Похиленко І.С. До питання про правове регулювання музеїв. *Актуальні питання розвитку юридичної науки та практики : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (21 травня 2021 року) : в 2 т. / за заг. ред. Г. З. Огнев'юк, А. В. Айдинян. Київ, 2021. Т. 1. С. 316 - 317.*

Прокопенко Л.І., Сіра О.А. Законодавче регулювання у сфері діяльності бібліотек: нормативно-правові аспекти. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2015. Серія ПРАВО. Випуск 32. Том 1. С. 67-71.

Практичне заняття № 7

Тема № 12. Правовий захист інформації та правове регулювання дифамації у сфері інформаційних відносин

Мета заняття:

загальноосвітня (навчальна): перевірка, поглиблення і закріплення теоретичних знань щодо правового регулювання дифамації, а також формування у студентів навичок аналітичного практичного мислення;

розвивальна: формування інформаційно-правової грамотності; вироблення навичок використання отриманих теоретичних знань із даної теми в практичній юридичній діяльності;

виховна: сприяти розумінню необхідності наукових знань інформаційного права в системі правничої підготовки; виховання поваги до вимог верховенства права і прав людини.

Основні поняття: правова етика, честь, гідність, ділова репутація, дифамація, оціночні судження, право на спростування, право на відповідь, відшкодування моральної шкоди, суспільна мораль, публічна інформація, інформація з обмеженим доступом, конфіденційна інформація, таємна інформація, службова інформація, державна таємниця (секретна інформація).

ПЛАН

Правові основи та принципи захисту інформації в Україні.

2. Українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації.

3. Інститути дифамації та оціночних суджень. Особливості юридичної відповідальності за дифамацію.

4. Правові способи захисту права на повагу честі, гідності й ділової репутації в Україні.

5. Основні випадки непорушення права на повагу честі, гідності й ділової репутації в Україні.

Науково-дослідні доповіді студентів та теми для обговорення:

1. Юридична відповідальність за порушення норм інформаційного законодавства.
2. Особливості судового провадження за фактами поширення недостовірної інформації.
3. Особливості юридичної відповідальності за дифамацію : питання теорії і практики.
4. Правові засади забезпечення захисту ділової репутації.

Практичні завдання:

Завдання 1.

За результатами огляду інформаційних порталів провідних вітчизняних медіа знайти випадки поширення недостовірної інформації та її спростування, або випадки наявності негативних коментарів читачів щодо посадовців під новинами, якщо ЗМІ не видалятимуть їх впродовж 3-х робочих днів з моменту отримання скарги чи припису Нацради або ухвали про відкриття відповідного провадження судом. Скласти відповідну довідку в якій вказати на сутність цих відомостей, підставу заборони до масового розголошення недостовірної інформації чи недотримання законодавства про інформацію.

Завдання 2.

На хімічному підприємстві, розташованому в межах міста, яке знаходиться поблизу державного кордону, в результаті аварії стався викид шкідливих речовин в атмосферу. Міська адміністрація вжила необхідних заходів з евакуації громадян із заражених територій і запобігла витоку небажаної інформації про аварію. При цьому керівництву підприємства було заборонено передавати вітчизняним та зарубіжним медіа, які працюють в Україні інформацію про масштаби аварії та відомості, що стосуються життя в населених пунктах, що входять в зону досяжності поширення шкідливих речовин.

Приймаючи таке рішення адміністрація посилалась на закритість виробництва хімічного підприємства.

Проаналізувати чинне законодавство і дати відповіді на такі питання:

1. Чи правомірні дії міської адміністрації?
2. Чи можуть бути оскаржені дії міської адміністрації?

. Дайте інформаційно-правову оцінку ситуації, що склалася.

Завдання 3.

Визначте види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері інформації, нормативно-правові акти, які встановлюють такий вид відповідальності, та наведіть приклади інформаційних правопорушень.

Відповідь оформити у вигляді таблиці.

Завдання 4.

Скласти словник основних термінів і засадничих категорій науки інформаційного права до теми. Робота з основними термінами зазначеної теми (*презентація термінологічного завдання*).

Питання для самоконтролю:

1. Назвати і охарактеризувати нормативно-правові акти, що становлять правові основи захисту інформації в Україні.

2. Назвати і охарактеризувати принципи, на яких засновано захист інформації в Україні.

3. Назвати і охарактеризувати українське законодавство щодо захисту честі, гідності та ділової репутації.

Поняття дифамації : назвати і охарактеризувати особливості юридичної відповідальності за дифамацію. Навести приклади із практики.

5. Які правові способи захисту при дифамації передбачено чинним законодавством?

6. Правові способи захисту та основні випадки непорушення права на повагу честі, гідності та ділової репутації в Україні.

7. Здійснити юридичний аналіз правопорушень, що посягають на врегульовані законом суспільні відносини у сфері обігу інформації з обмеженим доступом, та іншої інформації, що охороняється законом.

Література:

Конституція України від 28 червня 1996 року (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

Цивільний кодекс України від 1 грудня 2022 року № 2811-IX (чинний, поточна редакція – Редакція від 10.01.2025, підстава - 4174-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 – 212-24; 213-330) від 7 грудня 1984 року № 8073-X (чинний, поточна редакція – Редакція від 14.10.2023, підстава – 2982-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL:

Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 року № 2341-III (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.02.2025, підстава - 4200-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної

Р

а

д

Про державну таємницю : Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-ХІІ (чинний,
п

Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI
(чинний, поточна редакція – Редакція від 08.10.2023, підстава - 2614-ІХ) / Офіційний веб-
о

Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової
репутації фізичної та юридичної особи : Постанова Пленуму Верховного Суду України від
а

Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди:
Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.03.1995 року №4 (поточна редакція –
Редакція від 27.02.2009, підстава - v_001700-09) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради
у

Боловенко Р. Особливості цивільно-правової відповідальності засобів масової інформації
за поширення недостовірної інформації. *Інститут масової інформації*, 2007. URL:
в

Прищенко І.М. Інститути дифамації та оціночних суджень і українське законодавство щодо
захисту честі, гідності та ділової репутації фізичної особи. *Вісник Дніпропетровського
університету ім. Альфреда Нобеля*. 2015. №1(6). С. 8-13.

Прищенко І.М. Способи захисту честі, гідності та ділової репутації фізичної особи в
Україні. *Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля*. 2013. №2(5). С.
в

Додоух О. Практика розгляду справ про захист честі та ділової репутації: основні моменти
та тенденції. *Юридична газета online: Всеукраїнське щотижневє професійне видання*,
к

Кісіль О. Захист честі та гідності громадян від поширення недостовірної інформації у ЗМІ.
к

Ковалів М.В., Єсімов С.С., Ярема О.Г. Інформаційне право України : навчальний посібник.
Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416.

Навликівський В.І. Кримінальна відповідальність за дифамацію (європейський досвід).
Право і суспільство. № 2. 2015. С. 243-249.

Мономаренко О. М. Дифамація: як правильно обрати ефективний спосіб захисту? (На
відставі аналізу практики ЄСПЛ та Верховного суду). *Права та основоположні свободи
людини у контексті євроінтеграції України : круглий стіл до Дня юриста, 4 жовт. 2023
р. Харків, 2023. С. 52-56.*

1

ю

р

а

б

в

г

3. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Тема № 1. Інформаційне право як галузь права: поняття, система та джерела

Мета заняття:

загальноосвітня (навчальна): засвоєння теоретичних знань про предмет, задачі та систему курсу «Інформаційне право»; з'ясування ролі інформації в житті особистості, суспільства, держави; вивчення поняття «інформація», її види і місце в правовій системі;

розвивальна: формування інформаційно-правової грамотності; вироблення навичок використання отриманих теоретичних знань із даної теми в практичній юридичній діяльності;

виховна: сприяти розумінню необхідності наукових знань інформаційного права в системі правничої підготовки; виховання поваги до вимог верховенства права і прав людини.

Основні поняття: інформаційне право, інформаційне суспільство, об'єкт інформаційного права, предмет інформаційного права, інформаційні відносини, метод інформаційного права, система інформаційного права, інформація, види інформації, науково-технічна інформація, джерела інформаційного права, система інформаційного права

ПЛАН

1. Передумови виникнення і формування інформаційного права. Завдання і структура навчальної дисципліни «Інформаційне право».
2. Інформація як об'єкт інформаційного права. Предмет інформаційного права. Методи правового регулювання і функції інформаційного права.
3. Інформаційні правовідносини: поняття, структура, об'єкт і склад інформаційних правовідносин. Види інформаційних правовідносин.
4. Система інформаційного права.
5. Джерела інформаційного права. Категорія «інформація» в нормативно-правових актах: класифікація видів інформації в законодавстві України.

Науково-дослідні доповіді студентів та теми для обговорення:

1. Роль інформації в житті людини, суспільства і держави.
2. Інформаційні права як права людини.
3. Інформаційні права і свободи – фундамент інформаційного права.
4. Забезпечення реалізації права на інформацію в Україні.
5. Особливості вітчизняного законодавства про інформацію та проблеми його удосконалення особливо в умовах воєнного стану.

6. Особливості регулювання інформаційних відносин, що виникають при виробництві, розповсюдженні і споживанні масової інформації в Україні.

7. Питання структури інформаційного законодавства України : загальна характеристика.

Практичні завдання:

Завдання 1.

В загальній теорії права обґрунтовано таке правило: диспозитивний та імперативний методи правового регулювання суспільних відносин спираються на дозволи, заборони, позитивні зобов'язання, у тому числі й допоміжні методи – приписи (розпорядження, уповноваження). Чи застосовне усе це до зв'язку з інформаційним правом і, якщо так, то якою мірою?

Для підкріплення своїх аргументів знайти у нормативно-правових актах інформаційного права імперативні та диспозитивні норми, уповноважуючі, зобов'язальні та заборонні норми, регулятивні та охоронні норми та зазначити, у яких із них проявляється диспозитивний, а в яких – імперативний метод правового регулювання тощо.

Завдання 2.

Опрацювати й надати загальну характеристику Закону України «Про інформацію».

З'ясувати види інформації за усталеними критеріями, що дозволяють можливість її виокремлення у певні види.

Обґрунтувати необхідність реалізації Закону України «Про інформацію» в період інформаційної війни.

Завдання 3.

Скласти словник основних термінів і засадничих категорій науки інформаційного права до теми. Робота з основними термінами зазначеної теми (*презентація термінологічного завдання*).

Питання для самоконтролю:

1. Назвати і пояснити основні передумови виникнення і формування інформаційного права як галузі права, визначити і схарактеризувати його предмет, завдання і структуру.

2. Схарактеризувати структуру курсу інформаційного права як галузі права і навчальної дисципліни.

. Назвати і охарактеризувати методи інформаційного права та їх види.

. Визначити поняття та охарактеризувати зміст інформаційних правовідносин та їх

види.

- . Суб'єкти і об'єкти інформаційних правовідносин.
- . Назвати і схарактеризувати зміст основних принципів інформаційного права.
- . Дати наукове та нормативне визначення інформації.
- . Обґрунтувати тези про становлення інформаційного суспільства, дати визначення інформаційного суспільства.
- . Визначити і охарактеризувати міжгалузевий зв'язок інформаційного права з самостійними галузями права, зокрема конституційного права, правовою інформатикою, правовою кібернетикою та іншими науками гуманітарного і соціально-технічного спрямування, пов'язаними з інформаційною діяльністю.
- . Проаналізувати джерела інформаційного права, та охарактеризувати інформаційне законодавство України. Визначити структуру інформаційного законодавства.
- . Визначити основні напрямки розвитку інформаційного законодавства України.
- . Назвати критерії класифікації видів інформації, передбачених чинним законодавством України, та схарактеризувати їх властивості.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава - 27-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII (чинний, поточна редакція – Редакція від 15.11.2024, підстава - 4017-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Р

а 3. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста : Закон України від 23 вересня 1997 року № 540/97-ВР (чинний, поточна редакція – Редакція від 31.03.2023, підстава - 2849-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-вр#Text>

У 4. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 5 червня 1993 року № 3322-ЖП (чинний, поточна редакція – Редакція від 19.04.2014, підстава - 1170-VII) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>

ї 5. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах : Закон України 5 липня 1994 року № 80/94-ВР (чинний, поточна редакція – Редакція від 08.06.2024, підстава - 3783-IX) / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр#Text>

Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 416 с.

Кормич Б.А. Інформаційне право: підручник / Б.А. Кормич. Харків: БУРУН і К, 2011. 334 с.

:

8. Новицький А.М., Новицька Н.Б. Щодо поняття «дифамація» як інституту права. *Соціологія права*, 2016. №3 (18). С. 30-36.

9. Павликівський В.І. Кримінальна відповідальність за дифамацію (європейський досвід). *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 243-249.

10. Протиняк О.М. Відповідальність за дифамацію у праві зарубіжних країн та України. *Україна в системі глобального інформаційного обміну: теоретико-методологічні аспекти дослідження і підготовки фахівців: всеукраїнська наукова конференція* / Національний університет «Львівська політехніка», 2011. С. 225-229.

11. Титко А.В. Концептуальні підходи до визначення «дифамації» в загальній доктрині права. *Часопис Київського університету права*. 2017. №1. С. 33-36.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

Розподіл балів за навчальну діяльність під час практичних занять для денної та заочної форм навчання за навчальними семестрами представлений в табл. 4.1

Таблиця 4.1

Розподіл балів за навчальну діяльність під час аудиторних занять

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ								
Поточний контроль							Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
T ₁	T ₂	T ₃	T ₄	T ₅	T ₆	T ₇		
до 10	до 10	до 10	до 10	до 10	до 10	до 10	до 30	до 100
ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ								
Поточний контроль							Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
T ₁	Контрольна робота							
до 10	до 40						до 50	до 100

T₁...T₇ – теми практичних занять

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою.

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, що завершується екзаменом, становить:

- 1) за поточну успішність:
 - для денної форми навчання – до 70 балів;
 - для заочної форми навчання – до 50 балів;
- 2) на екзамені:
 - для денної форми навчання – до 30 балів;
 - для заочної форми навчання – до 50 балів.

При оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується спеціальна таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами. Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у відсотках оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS представлена у табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою (екзамен)
--	-----------------------	---

90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Роль інформації у житті особистості, суспільства, держави. Інформаційне суспільство. Стадії становлення.

Хартія Глобального інформаційного суспільства (Окінава, 2000).

Державна політика у галузі формування інформаційного суспільства.

Інформація як основний об'єкт інформаційної сфери і системи права.

Класифікація інформації за критерієм ролі, яку вона відіграє у правовій системі.

Юридичні особливості та властивості інформації.

Модель інформаційної сфери.

Поняття інформаційного права.

Інформаційні права і свободи – фундамент інформаційного права.

Методи інформаційного права.

Суб'єкти інформаційного права.

Система інформаційного права, місце інформаційного права у системі права.

Інформаційне право як наука, навчальна дисципліна та як система правового регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері.

Інформаційне право як система норм, що регулюють відносини в інформаційній сфері.

Інформаційно-правові норми та інформаційні правовідносини: поняття і види.

Інформаційно-правові норми Конституції України.

Акти і норми галузі інформаційного законодавства.

Право на пошук та отримання документованої інформації з державних інформаційних ресурсів.

Питання інформаційної власності.

Суб'єкти інформаційних правовідносин у цивільному обороті інформації.

Документована інформація як об'єкт інформаційних правовідносин.

Обов'язковий примірник документа як різновид документованої інформації.

Правове регулювання електронного документообігу, електронно-цифровий підпис.

Інформаційні технології і засоби їх забезпечення як об'єкти інформаційних правовідносин.

Правові проблеми інформаційної безпеки.

Правові проблеми віртуального середовища Інтернет.

Інформаційні аспекти інтелектуальної власності.

Конституційні гарантії свободи масової інформації.

Особливості регулювання інформаційних відносин, що виникають при виробництві, розповсюдженні і споживанні масової інформації в Україні.

Правовий статус журналіста.

Державна підтримка засобів масової інформації.

Правове регулювання рекламної діяльності.

Засоби масової інформації та Інтернет.

Правове регулювання інформаційних відносин у галузі бібліотечної справи.

Правове регулювання інформаційних відносин у галузі архівів.

Правове регулювання інформаційних відносин у галузі державної таємниці.

Правове регулювання інформаційних відносин у галузі комерційної таємниці.

Правове регулювання інформаційних відносин у галузі персональних відомостей.

Висвітлення діяльності органів державної влади засобами масової інформації.

Організація діяльності засобу масової інформації.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять з дисципліни

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО»

(для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної (дистанційної) форм навчання спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»)

Укладачі:

ШАПОВАЛОВА Ольга Вікторівна
ЗАГОРУЙ Іван Семенович

Оригінал-макет

І.С. Загоруй

Підписано до друку _____

Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір типограф. Гарнітура Times.

Друк офсетний. Умов. друк. арк. ____ . Облік. видавн. арк. ____ .

Тираж ____ екз. Вид. № ____ . Замовл. № ____ . Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: м. Київ, вул. Іоанна Павла II, 17.

Телефон: +38 (050) 218 04 78

E-mail: vidavnictvosnu.ua@gmail.com.